

ขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2563-2564

Political Resistance Movement of Secondary School Students

in 2020-2021

กิตตินันท์ วงษ์สุวรรณ¹, สุรพล ราชภัณฑารักษ์² และ ผกาวัตติ์ สุพรรณจิตwana³

Kittinun Wongsuwan¹, Suraphon Rajbhandaraks² and Pakawadee Suphunchitwana³

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University

Email: Kittinun0503@gmail.com

Received January 16, 2023; Revised March 12, 2023; Accepted April 17, 2023

Abstract

This qualitative research aimed to 1) study the structure; pattern; and strategies of political resistance movements; 2) study the conditions of social movement in political movements; and 3) study the ideas of political transmission by groups of secondary school students during 2563-2564 B.E. Data collection was an in-depth interview with 15 experts. Situational linkage and interpretation were data analysis. The results revealed that: 1. The political movement strategy that was communicated through social media included: i) structured political creative and non-violent activities; ii) uprisings across the country and political network collaboration; iii) individualistic-based movements of leaders; iv) resource-raising activity through social media; v) effective political activity by context; and vi) political activities by the student network. 2. The conditions and contexts regarded were: (i) politics during the military coup and post-military coup; (ii) economic factors during the military government and COVID-19; and (iii) educational problems and authoritarianism in schools. 3. Political ideology transmission among secondary school students i) utilized social media for political resistance movement; ii) denied knowledge from the government; iii) manifested an increase in interest in political history among the secondary school students; iv) had a request for students' freedom protection; v) created a neo-political movement; and vi) was from authoritarianism and students' rights violations in schools.

Keywords: Political Resistance Movement; Social Movement; Secondary School Students; Civil Culture

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาโครงสร้างและวิธีการจัดกิจกรรม รูปแบบ ยุทธวิธีของการดำเนินกิจกรรมการต่อสู้ทางการเมือง 2) ศึกษาเงื่อนไขของการเกิดขบวนการทางสังคมในการเคลื่อนไหวทางการเมือง และ 3) ศึกษาวิธีการส่งต่อและการส่งผ่านแนวคิดในการเคลื่อนไหวทางการเมือง โดยศึกษาในกลุ่มของนักเรียนมัธยมศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 15 คน การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการเชื่อมโยงและการตีความ ผลการศึกษาพบว่า 1) โครงสร้างและวิธีการจัดกิจกรรม รูปแบบ ยุทธวิธีของการดำเนินกิจกรรมการต่อสู้ทางการเมืองนั้น ใช้การสื่อสารผ่านโซเชียลมีเดียเป็นเครื่องมือ ได้แก่ (1) โครงสร้างรูปแบบกิจกรรมเน้นการสร้างสรรค์ (2) ยุทธวิธีใช้รูปแบบดาวกระจายทั่วประเทศกับกลุ่มภาคีเครือข่าย (3) มีการทำงานที่เน้นความคิดของแกนนำแบบปัจเจก (4) ใช้โซเชียลมีเดียในการระดมทรัพยากร (5) ใช้บริบทการเมืองเป็นการจุดประเด็น (6) จัดกิจกรรมผ่านการส่งต่อแนวคิดและกลุ่มเครือข่าย 2) เงื่อนไขและบริบท ได้แก่ (1) ด้านการเมืองในช่วงรัฐประหารและหลังรัฐประหาร (2) ด้านเศรษฐกิจหลังการบริหารของ คสช. และการระบาดของโควิด-19 (3) ด้านปัญหาการศึกษาที่สะท้อนวัฒนธรรมอำนาจนิยมในโรงเรียน 3) การส่งผ่านแนวคิดอุดมการณ์ (1) ใช้โซเชียลมีเดียเป็นเครื่องมือในการเคลื่อนไหว (2) การปฏิเสธองค์ความรู้ที่รัฐพยายามมอบให้ (3) นักเรียนมีความสนใจประวัติศาสตร์การเมืองในอดีตมากขึ้น (4) มีข้อเรียกร้องเรื่องการปกป้องสิทธิเสรีภาพนักเรียน (5) การสร้างขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ และ (6) จุดเริ่มต้นของปัญหา คือ อำนาจนิยมที่ครุละเมิดสิทธิเด็กในโรงเรียน

คำสำคัญ: ขบวนการต่อสู้ทางการเมือง; ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม; นักเรียนมัธยมศึกษา; ประชาธิปไตย

บทนำ

การเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมืองของประชาชน ได้รับการคุ้มครองตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 3 ว่าด้วยเรื่องสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 25 ว่าด้วย “สิทธิ และเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ ห้าม หรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพ ที่จะทำการนั้นได้ และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้น ไม่กระทบกระเทือน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น สิทธิเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีการตรากฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคล หรือชุมชน ย่อมสามารถใช้สิทธิเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิ หรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในชั้นศาลได้ บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิด หรือเสรีภาพ หรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ” (Constitution of The Kingdom of Thailand, 2017) ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ประชาชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา สามารถที่จะชุมนุมทางการเมืองได้ และการกระทำได้ก็ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ การแสดงออกทางการเมืองก็เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนสามารถทำได้ ตามกรอบ

ที่กฎหมายได้อนุญาต การชุมนุมทางการเมืองเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นแสดงออกที่เป็นการถ่วงดุลตรวจสอบในมิติของประชาชน ตามที่ประชาชนได้สละอำนาจแห่งการปกครองประเทศให้กับนักการเมืองผ่านระบบผู้แทน

ประเทศไทย ปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมา 89 ปี นับแต่วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน ภายใต้บริบททางการเมืองการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทยมีมาอย่างต่อเนื่อง การชุมนุมเรียกร้องทางการเมืองผ่านมาหลายยุคหลายสมัย ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ครั้งสำคัญของการเคลื่อนไหวทางการเมืองครั้งสำคัญ ถึง 3 เหตุการณ์ คือ การเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักศึกษา นักเรียน เหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 และเหตุการณ์ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 หรือเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ที่มีความคล้ายคลึงกับบริบททางการเมืองในปัจจุบันคือเรื่องของขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของประชาชน

จากการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงมาตลอดนั้น ทำให้เกิดกลุ่มคนที่ไม่พอใจ ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา ที่มองว่าการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในสมัยที่ 2 เป็นการสืบทอดอำนาจ และมองว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 นั้น ไม่เป็นประชาธิปไตยในหลายประเด็น ทั้งเรื่องการเป็นนายกฯ คนนอก โดยไม่ได้มาจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเด็นเรื่องการที่สมาชิกวุฒิสภา 250 คน สามารถโหวตเลือกนายกฯ ได้ตามบทเฉพาะกาล (Constitution of The Kingdom of Thailand, 2017) และไม่ได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชน ประเด็นเรื่องการใช้อำนาจรัฐที่ไม่เป็นธรรมกับฝ่ายตรงข้าม การวิพากษ์วิจารณ์เรื่องยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของรัฐบาล (คสช.) (National Strategy 2018-2037, 2018) และต่อมาเกิดการชุมนุมประท้วงทางการเมืองของนักศึกษาในสถานศึกษาต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย ในโรงเรียนมัธยม สถานที่ราชการ โดยเรียกกันว่า “แฟลชม็อบ” (Flash Mob) โดยมีนิสิต นักเรียน นักศึกษา เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก มีการจัดการชุมนุมหลายที่หลายครั้ง ในมหาวิทยาลัย เช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง และกิจกรรมในโรงเรียนเป็นการจัดกิจกรรมอย่างเป็นทางการเป็นเอกเทศ คือ สามารถจัดกิจกรรมได้เอง โดยไม่ต้องมีการสั่งการจากใคร โดยอาศัยนักเรียน นักศึกษาที่อยู่ในมหาวิทยาลัย หรือชุมชนนั้น ๆ และการใช้สื่อโซเชียลในการประกาศการระดมพลในการจัดกิจกรรม ทำให้คนที่ต้องการร่วมกิจกรรมเดินทางมาสมทบเป็นจำนวนมาก

การเกิดกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นเพื่อเรียกร้องทางการเมืองหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มปลดแอก, กลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์ และการชุมนุม, กลุ่มทะลุฟ้า กลุ่มทะลุแก๊ส บริเวณสามเหลี่ยมดินแดง, กลุ่มคณะราษฎร 2563 ที่มีขบวนการนิสิต นักเรียน นักศึกษา เข้าร่วมมีการจัดการชุมนุมใหญ่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท้องสนามหลวง เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2563 และอีกหลายพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศหลายจังหวัด โดยใช้หลักการดาวกระจาย ไม่ว่าจะเป็นอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ, ห้าแยกลาดพร้าว, แยกอุดมสุข, แยกบางนา, อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย, แยกท่าพระ, หน้าอนุสาวรีย์พระเจ้าตากสินมหาราช, บริเวณลานโพธิ์ ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ และศูนย์รังสิต จังหวัดปทุมธานี, บริเวณสามเหลี่ยมดินแดง ที่มีการใช้กำลังในการสลายการชุมนุมของตำรวจควบคุมฝูงชน และในฝั่งของเยาวชน จากข้อมูลของ iLaw (2021) ระบุว่าระหว่างวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2564 ถึงวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2564 มีการชุมนุมของกลุ่มอิสระ ที่รู้จักกันในชื่อกลุ่ม “ทะลุแก๊ส” ไม่น้อยกว่า 46 ครั้ง การชุมนุมนั้นปรากฏรูปแบบการชุมนุมตามรูปแบบเดิมที่เคยมีแต่การปราศรัย เดินขบวน กลับกลายเป็นการชุมนุมแบบการใช้

กำลังตอบโต้กัน ระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับกลุ่มผู้ชุมนุม มีการใช้อาวุธ เช่น กระสุนยาง แก๊สน้ำตาของเจ้าหน้าที่ ในส่วนของฝั่งผู้ชุมนุมได้ใช้ประทัดยักษ์ พลุ และระเบิดปิงปอง ที่เผชิญหน้ากับเจ้าหน้าที่ของรัฐ (iLow, 2021)

จากปรากฏการณ์การเคลื่อนไหวทางการเมืองในปัจจุบัน ไม่เคยเห็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษา สนใจและตื่นตัวในทางการเมืองมากเช่นนี้มาก่อน มีการจัดกิจกรรมทางการเมืองในโรงเรียน หลังเคารพธงชาติ มีการชู 3 นิ้ว ที่เป็นสัญลักษณ์ในการเรียกร้องหลังเคารพธงชาติ มีการผูกโบสีขาว ติดริบบิ้น มีการเรียกร้องให้ปฏิรูประบบการศึกษา ต้องการให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ให้เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น (Lertchoosakul, 2021) มีการเรียกร้องให้นักเรียนออก และการเรียกร้องให้โรงเรียนยกเลิกกฎระเบียบ เช่น การตัดผมนักเรียน การลงโทษที่รุนแรง การถูกรุละเมิดในเรื่องต่าง ๆ ทั้งการแต่งกายแบบฟรีสไตล์ มองว่า ชุมนักเรียนนั้นเป็นส่วนหนึ่งของระบบอุปถัมภ์ และระบบอำนาจนิยมที่ผูกขาดอยู่กับระบบการศึกษามานาน การหยิบยกเรื่องในรายวิชาบังคับที่ไม่เป็นอิสระ ตลอดจนระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ประเด็นปัญหาและการหยิบยกประเด็นเรื่องการใช้ระบบอำนาจนิยมในโรงเรียนมาเป็นข้อเรียกร้อง มีการใช้สื่อสารทางการเมืองสื่อสารออนไลน์ผ่านโซเชียลมีเดียมาเคลื่อนไหวรวมกลุ่มผลักดันแนวคิดระหว่างนักเรียนด้วยกันที่มีการแสดงออกอย่างชัดเจน คือ การที่มีกลุ่มนักเรียนไม่พอใจการทำงานของรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้น คือ นายณัฐพล ทีปสุวรรณ อดีต รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ มีการไปชุมนุมที่หน้ากระทรวงศึกษาธิการ เรียกร้องให้รัฐมนตรีลาออก และมีการพูดถึงอดีตของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ที่เคยเป็นแกนนำกลุ่ม (กปปส.) ที่ร่วมขับไล่รัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เมื่อปี พ.ศ. 2557 และพูดถึงการเหตุการณ์ที่อดีตรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการเคยเป่านกหวีดไล่คุณหญิงพจมาน ณ ป้อมเพชร์ ที่ห้างสรรพสินค้าเอ็มโพเรียม (MGR Online, 2014) และการนำมวลชนปิดกรุงเทพฯ จากปรากฏการณ์ทางการเมืองดังกล่าว

ปัจจุบันนักเรียนมัธยมศึกษาไม่ว่าจะเป็นระดับมัธยมต้นถึงมัธยมปลาย ต่างก็มีบทบาทต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างเห็นได้ชัด กิจกรรมการเคลื่อนไหวนั้นเกิดกลุ่มนักเรียนที่เป็นแกนนำเองที่ชัดเจน หลายกลุ่มหลายโรงเรียน มีทั้งตั้งเป็นกลุ่มเคลื่อนไหวอย่างชัดเจน ได้แก่ กลุ่มนักเรียนเลว กลุ่มเกียมพัฒนาประชาธิปไตย กลุ่มเกียมอุดมไม่ก้มหัวเผด็จการ (โรงเรียนเตรียมอุดม) กลุ่มภาคีสวนกุหลาบ กลุ่มนันทบุรีปลดแอก กลุ่มสุรนาเรียนเขียนเผด็จการ กลุ่มราชบัณฑิตพิชิตเผด็จการ กลุ่มนักเรียนบดินทร์ (โรงเรียนบดินทร์เดชา สิงห์ สิงหเสนี) ไม่อินเผด็จการ ตลอดจนการจัดกิจกรรมในโรงเรียนที่ต่างจังหวัดหลายภูมิภาคของประเทศ เช่น กิจกรรมของนักเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี, กิจกรรมของนักเรียนโรงเรียนดัดดรุณี จังหวัดฉะเชิงเทรา, กิจกรรมของนักเรียนโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย จังหวัดสงขลา, กิจกรรมของนักเรียนโรงเรียนขอนแก่นวิทยา จังหวัดขอนแก่น, กิจกรรมของนักเรียนโรงเรียนศรีอยุธยาในย่านรงน้ำ กรุงเทพมหานคร, กิจกรรมของนักเรียนโรงเรียนสารวิทยา, กิจกรรมของนักเรียนโรงเรียนสตรีวิทย์ และกลุ่มเด็กเปเรตของภาคใต้ เป็นต้น (Lertchoosakul, 2021) และยังมีอีกมากมายหลายโรงเรียนทั่วประเทศที่มีการจัดกิจกรรม หรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในสถานศึกษา แต่ไม่ปรากฏในข่าว และปัจจุบันเมื่อมีการเคลื่อนไหวชุมนุมเรียกร้องทางการเมืองในปัจจุบัน จะเห็นว่ามีการมีกลุ่มนักเรียนในกลุ่มต่าง ๆ เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นเรื่องที่มีความแปลกใหม่ในมิติของการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการใช้เทคโนโลยี ช่วยในการจัดกิจกรรม การเรียกร้องทางการเมืองและประวัติศาสตร์ทางการเมืองที่นำศึกษาหาคำตอบเกี่ยวกับประเด็นทางการศึกษาของกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา เพื่อหาคำตอบมาอธิบายในเชิงวิชาการต่อไป ในกรณีที่ทราบว่ามีปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้น เป็นเพราะบริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ที่นักเรียนนั้นเกิดการเรียนรู้ และรู้สึกว่าการตนเองจะได้รับผลกระทบต่อไปในอนาคต หรือเป็นเพราะว่าเกิดระบบอำนาจนิยมในโรงเรียน

และทางการเมือง ตั้งแต่มีการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา การส่งต่อแนวความคิดของโครงข่ายของนักเรียนเอง ก็เป็นเรื่องที่น่าศึกษาการส่งต่อแนวคิดระหว่างบุคคลไปยังกลุ่มต่าง ๆ ที่มีแนวคิดทางการเมืองที่เหมือนกันก็เป็นสิ่งที่ น่าสนใจ ถึงการตื่นตัวทางการเมืองการเคลื่อนไหวของขบวนการข้อเรียกร้องของนักเรียนมัธยมนั้นเป็นอย่างไร ในการ หาคำตอบของปรากฏการณ์การเคลื่อนไหวทางการเมืองในปัจจุบัน และการใช้สื่อโซเชียลมีเดียในการขับเคลื่อน ในทางการเมือง ซึ่งการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเกี่ยวกับขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา โดยละเอียด ซึ่งต่อยอดจากประเด็นการศึกษาของ กนกรัตน์ เลิศชูสกุล ประเด็นเรื่องการเคลื่อนไหวทางการเมืองแนวคิดปัญหา สังคม ที่มา และบริบทสังคมการเมืองหลังการรัฐประหาร ในปี พ.ศ. 2557 การชุมนุมทางการเมืองขบวนการและ พลวัตของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มนักเรียนเลว และภาคีเครือข่าย โดยมุ่งเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบ สัมภาษณ์แกนนำ แบบเจาะลึก และการเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วมของตัวผู้วิจัยเอง ซึ่งถือได้ว่าเป็นงานวิจัยที่ศึกษา เกี่ยวกับพฤติกรรมขบวนการ การชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาเท่านั้น ไม่รวมถึง ขบวนการการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มนิสิต นักศึกษา ที่มีการเคลื่อนไหวทางการเมือง ควบคู่ไปพร้อมกับ ขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาในช่วงเวลาดังกล่าว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างและวิธีการจัดกิจกรรม รูปแบบ ยุทธวิธีของการดำเนินกิจกรรมการต่อสู้ทางการเมือง ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในปี พ.ศ. 2563-2564
2. เพื่อศึกษาเงื่อนไขของการเกิดขบวนการทางสังคมในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของขบวนการต่อสู้ ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2563-2564
3. เพื่อศึกษาวิธีการส่งต่อและการส่งผ่านแนวคิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองของขบวนการต่อสู้ทางการเมือง ของนักเรียนมัธยมศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งศึกษาเฉพาะการเคลื่อนไหวของนักเรียนมัธยม ด้านรูปแบบ วิธีการจัดกิจกรรม เงื่อนไขของการเกิดจัดกิจกรรมและการส่งผ่านแนวคิดการเคลื่อนไหว

ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษากลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่ กรุงเทพมหานครและสมาชิกภาคีเครือข่ายกลุ่ม นักเรียนเลว

ขอบเขตด้านเวลา ศึกษาการเคลื่อนไหวของนักเรียนมัธยมศึกษาระหว่าง พ.ศ. 2563-2564

ทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีแนวคิดประชาธิปไตยและสิทธิและเสรีภาพ

ในประเทศไทย ใช้ระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยในการปกครองประเทศ นอกจากนี้จะยึดอุดมการณ์อัน เป็นหลักเกณฑ์ประชาธิปไตยแล้ว ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ คนส่วนใหญ่หรือคนทั้งหมดของประเทศ ต้องมี ความคิด ความเชื่อ รวมทั้งทัศนคติทางการเมือง และการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตยด้วย (Pothitoen, 1991) ทัศนคติทางการเมืองโดยทั่วไปแล้ว เมื่อแบ่งแยก หมายถึง ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และเผด็จการ

หรืออำนาจนิยม ผู้ที่มีทัศนคติ แบบเสรีนิยม หรือประชาธิปไตยมักจะเป็นผู้ที่แสดงความรู้สึกนิยม สาระสำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลง ความเสมอภาคและความอดกลั้น ในทางตรงกันข้ามผู้ที่มีทัศนคติแบบอำนาจนิยมหรืออนุรักษนิยม จะเป็นผู้ที่แสดงความรู้สึกในเชิงไม่เห็นด้วยต่อสาระสำคัญทั้ง 3 ประการ (Dhiravegin, 1973)

จากการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย และการเปลี่ยนแปลงของคลื่นอุดมการณ์ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย พบว่า ประเด็นสำคัญของการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องทางการเมือง คือ บริบททางการเมืองที่สามารถเปิดพื้นที่ให้กับการรวมกลุ่มและการเคลื่อนไหวได้ ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีแนวคิดรากฐานที่สำคัญคือ เสรีภาพ เสมอภาคและภราดรภาพ ได้รับรองสิทธิของประชาชนทุกกลุ่มในเสรีภาพในการแสดงออกในทุกด้านไว้ ระบอบการปกครองนี้จึงกลายเป็นรากฐานสำคัญที่จะทำให้ประชาชนรู้สึกปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ขณะเดียวกันประชาชนก็จะเกิดความตระหนักและห่วงใยในเสรีภาพนั้น ๆ เสมือนเป็นเครื่องมือเพียงชิ้นเดียวที่มีอยู่ในการเรียกร้องขอความเป็นธรรมด้านต่าง ๆ จากรัฐ ดังนั้น ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวโดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีพื้นที่ในการรวมตัวกัน ก็คือ ประเด็นเรื่องการเมือง ซึ่งผูกโยงกับความมีเสรีภาพของประชาชนทุกกลุ่ม รวมถึงนักเรียนมัธยมด้วย บริบทและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมือง นอกจากเรื่องของการเมืองโดยตรงแล้ว ยังเกี่ยวข้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในช่วงเวลาก่อนเกิดการเคลื่อนไหว ดังเช่น ข้อเรียกร้องสำคัญ คือ การต้องการมีชีวิตความเป็นอยู่ มีรายได้ที่ดีขึ้นในการเคลื่อนไหวของนักเรียนมัธยมศึกษา มีลักษณะคล้ายกับเงื่อนไขทางสังคมมีประเด็นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน วัฒนธรรมการปลูกฝังความเชื่อเรื่อง “การเป็นเด็กดี” ที่ต้องทำตามคำสั่ง และการมุ่งเน้นการเรียนเพียงอย่างเดียว เพราะยังไม่สามารถมีรายได้เลี้ยงตัวเอง

Singkaneti (2012) ได้ให้ความหมายของสิทธิ ตามรัฐธรรมนูญและสิทธิตามกฎหมายทั่วไป หมายถึง อำนาจที่กฎหมายรับรองคุ้มครองให้แก่บุคคลในอันที่จะเรียกร้องให้บุคคลอื่นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง สิทธิจึงก่อให้เกิดแก่บุคคลอื่นด้วย

ในการทบทวนแนวคิดแนวทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน ในบริบทของการรวมกลุ่มทางการเมืองของขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยแยกประเด็นในเรื่องของการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1.1 เรื่องสิทธิและเสรีภาพ ตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญได้เขียนคุ้มครองเป็นหลักประกัน ในเรื่องการใช้สิทธิเสรีภาพไว้ นั่น ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกในสิทธิทางการเมือง และเสรีภาพในการแสดงออกในทางการเมืองนั้น บุคคลสามารถกระทำได้ภายใต้กรอบของกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายพระราชบัญญัติ การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 นั้นย่อมได้รับการคุ้มครอง ประเด็นที่ผู้วิจัยหยิบยกทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาอธิบายมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ เรื่องขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา เพื่อที่จะได้อธิบายถึงการแสดงออกที่เหล่านักเรียนมัธยมศึกษา นำประเด็นเรื่องสิทธิเสรีภาพของตัวเองเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย และเป็นเรื่องที่ถูกต้องตามปรากฏการณ์ปัจจุบันและบริบทในสังคมการเมืองที่มีการเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิของนักเรียน

1.2 เรื่องของเสรีภาพ จากคำจำกัด คำนิยามคำว่า เสรีภาพ หรือการตีความเรื่องเสรีภาพตามกฎหมายนั้นก็มิ่นักวิชาการหลายท่าน ได้ให้นิยามคำว่า เสรีภาพ ไว้ แต่ที่ผู้วิจัยนำเรื่องเสรีภาพมาเป็นกรอบแนวคิดก็เพื่อว่านักเรียนเอง หรือผู้ใช้เสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองนั้น พึงจะรู้ว่าการใช้เสรีภาพของตนเองนั้นถูกต้องหรือไม่ หรือแม้แต่การใช้เสรีภาพการแสดงออกในทางการเมืองนั้น เป็นการใช้เสรีภาพไปกระทบกับผู้อื่นหรือไม่ ผู้วิจัยใช้การ

ใช้เสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะ มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์การชุมนุมในทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาที่เกิดขึ้นอย่างเบ็ดเสร็จกว้าง ทำให้เข้าใจบริบทสังคมและในทางกฎหมายว่า การใช้สิทธิเสรีภาพนั้นสามารถกระทำได้มากน้อยเพียงใด

1.3 สิทธิมนุษยชนนั้นไม่ว่าจะเป็นหลักกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของมนุษยชนในกฎหมายไทย หรือแม้แต่หลักการระหว่างประเทศของสหประชาชาตินั้น คุ้มครองสิทธิในเรื่องของการชุมนุมทางการเมืองข้อเรียกร้องทางการเมือง หรือการใช้สิทธิตามกฎหมายรัฐธรรมนูญของนักเรียน นิสิต นักศึกษา จะเห็นได้ว่าการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นของนักเรียน นิสิต นักศึกษา ประชาชนนั้น มีหลายฝ่ายเข้ามาสังเกตการณ์และตั้งข้อสังเกตว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ หรือแม้แต่กฎระเบียบในสถานศึกษาที่มีการจัดกิจกรรมทางการเมืองของนักเรียนมัธยมนั้น มีการที่จะละเมิดสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกในทางการเมืองหรือไม่ นั่น ตลอดจนข้อเรียกร้องในทางการเมืองของขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นนั้น ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายของไทย และหลักการด้านสิทธิมนุษยชนอย่างไรบ้าง เป็นเรื่องที่จะต้องนำมาศึกษารายละเอียดกฎหมายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพสิทธิมนุษยชน ได้แก่ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การที่ประเทศไทยเองก็มีหน่วยงานที่ดูแลเรื่องสิทธิมนุษยชน ได้แก่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรอิสระที่ถือกำเนิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 บวกกับประเทศไทยเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ มีปฏิญญาว่าด้วยการคุ้มครองในเรื่องของการถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพ ทางด้านมนุษยชนหลายครั้ง ที่เกิดปรากฏการณ์ทางการเมืองก็จะมีหน่วยงานเข้ามาดูแลเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชน การที่การเคลื่อนไหวทางการเมืองไทยในปัจจุบันก็จะมีมีการเรียกร้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือเพื่อเป็นการอธิบายในปรากฏการณ์ในปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงหยิบยกประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาอธิบายชี้ให้เห็นถึงปรากฏการณ์ทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนที่เรียกร้องเรื่องสิทธิเสรีภาพและความปลอดภัยในชีวิตของเขาอธิบาย

แนวคิดการสื่อสารทางการเมือง

ปัจจุบันการสื่อสารของมนุษย์นั้นมีการพัฒนาตามกาลเวลาในยุคที่เรียกกันว่า โลกาภิวัตน์ คือการสื่อสารที่ไร้พรมแดน ต่างจากอดีตที่มีการติดต่อสื่อสารกันไม่กี่รูปแบบในศตวรรษที่ 21 นี้ กลายเป็นการติดต่อสื่อสารที่ไร้พรมแดน ไร้ขอบเขต ทำให้สะดวกรวดเร็วในการที่จะติดต่อสื่อสารกัน ในทางการเมืองนั้นก็มีการพัฒนาการติดต่อสื่อสาร หรือพูดคุยพบปะแลกเปลี่ยนแนวคิดหรือกิจกรรมทางการเมืองกัน โดยอาศัยเทคโนโลยีที่ช่วยในการทำกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นในระดับปัจเจกบุคคลหรือในระดับกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิด ความต้องการหรือการหาแนวร่วมทางการเมืองการจัดกิจกรรมที่ต้องการใช้เครือข่ายในการติดต่อสื่อสาร และแลกเปลี่ยนทรัพยากรการระดมทุน ดังจะเห็นจากปรากฏการณ์ในทางการเมืองในช่วงที่ผ่านมา ว่ามีการอาศัยเทคโนโลยี สื่อโซเชียลมีเดียในการประชาสัมพันธ์กันอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นการหาเสียงเลือกตั้ง การรณรงค์เรื่องต่าง ๆ การจัดกิจกรรม การชุมนุมในทางการเมือง การจัดกิจกรรมในทางนันทนาการหรือแม้แต่การแสดงความรู้สึกผ่านสื่อโซเชียลมีเดียในกระแสหลัก ไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์สมาร์ทโฟนที่ย่อส่วนเป็นเสมือนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่สามารถพกพาได้อย่างสะดวกสบายและตอบสนองความต้องการได้หลากหลายรูปแบบ แต่สิ่งที่จะเป็นประเด็นที่จะนำมาศึกษาและขยายความต่อ ก็คือเรื่องของอิทธิพลของสื่อทางการเมืองในโซเชียลมีเดียกับการเมืองในปัจจุบัน ดังเช่น Graber (Cited in Cheypratap, 2008) กล่าวว่า “เราไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าประชาชนที่อยู่ในโลกการเมืองเห็นว่า สื่อมีความสำคัญและมีพฤติกรรมไปตามนั้น ความสำคัญนี้สะท้อนให้เห็นได้จากความพยายามของรัฐบาลทุกแห่งที่จะควบคุม การไหลของข่าวสารที่ผลิตโดยสื่อให้มาทำลายระบบการเมืองที่เป็นอยู่”

กล่าวโดยสรุป บทบาทด้านประชาธิปไตยของสื่อมวลชนนั้น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ยึดหลักความไม่ลำเอียง ความมีวิถธุวิสัย การหยังเสียงและการสำรวจมติมหาชน พบว่า สื่อมวลชนเป็นแหล่งสารหลักสำหรับประชาชนส่วนใหญ่ สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์กลายเป็นตัวกลางที่สำคัญที่ยืนอยู่ระหว่างประชาชนและโลก และรายงานสิ่งต่าง ๆ ที่ประชาชนและโลกมองไม่เห็น เพราะการนำเสนอข่าวสารนั้นจะเกิดเป็นสิ่งที่ทำให้มีการประกอบการตัดสินใจในการรับข่าวสารข้อมูล ดังเช่น จะเห็นได้ว่าขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นนั้น จะเลือกสื่อบางประเภทที่คิดว่าน่าเชื่อถือและเข้าถึงได้ง่าย ในการรวบรวมกลุ่มคนในช่วงที่มีการระดมทรัพยากร และคนที่มีความคิดความต้องการที่คล้ายคลึงกัน (Cheypratap, 2008)

แนวคิดทฤษฎีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

นักทฤษฎี อย่าง Frank and Fuentes (1990) เห็นว่า ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบเดิม (Classical Social Movement) ทั้ง 3 ขบวนการ ที่กล่าวมาข้างต้น ไม่ก่อให้เกิดความสำเร็จและบรรลุเป็นไปตามเป้าหมายของการเกิดขบวนการเคลื่อนไหว ที่ต้องการสร้างเสรีภาพ ความเสมอภาคเท่าเทียมในประเด็นเรื่องที่ต้องการ อีกทั้งเกิดความล้มเหลวในการสร้างกราดกราดภาพของคนในสังคม ซึ่งขบวนการทั้ง 3 นั้น ถึงแม้ว่าจะมีบทบาทที่สำคัญและเป็นที่ยอมรับในการผลักดันการเกิดขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในประวัติศาสตร์สังคมของโลกตะวันตกก็ตาม ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ขบวนการเคลื่อนไหว ทั้ง 3 ขบวนการ ไม่บรรลุผลเป็นไปตามเป้าหมาย พอจะมีเงื่อนไขประเด็น ดังนี้

1) บริบทของรัฐหรือพรรคการเมืองในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ที่กลุ่มคนในสังคมต้องการหลักประกันในด้านของเสรีภาพและระบอบประชาธิปไตยทางการเมือง ที่ตนพึงจะได้รับตามระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของกลุ่มคนทุกกลุ่มทุกเพศและวัย ที่มีสิทธิและเสียงที่พึงจะได้รับตามเสรีภาพอย่างถูกต้อง

2) ส่วนขบวนการแรงงานก็เกิดความล้มเหลว เนื่องจากขบวนการแรงงานมีความอ่อนแอ ไม่สามารถที่จะเรียกร้องโครงสร้างทางการเมืองได้ แต่จะเรียกร้องได้แค่เรื่องค่าจ้าง การจ้างงาน จึงทำให้การต่อสู้เพื่อความเสมอภาค และประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจนั้น กระทำไม่ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ

3) ในขณะที่ระบอบสังคมนิยมแบบ Marxist ล้มเหลวในการสร้างหลักประกันด้านเสรีภาพและความเสมอภาคความล้มเหลวของการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบเดิม ที่ยังผูกติดอยู่กับการเรียกร้องผลประโยชน์ (ทางเศรษฐกิจ) แบบแคบของชนชั้นตนเอง เป็นหลัก ทำให้เกิดขบวนการการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ที่ยังคงมีเป้าหมายประเด็นใหม่ มองประเด็นปัญหาที่กว้างและลักษณะที่มาของปัญหาต่างไปจากเดิมแต่ยังคงเห็นถึงประโยชน์เพื่อเสรีภาพ ความเสมอภาค และกราดกราดภาพ ของกลุ่มคนในสังคม เช่นเดียวกับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมนิยมแบบเดิม แต่ใช้วิธีการต่อสู้ตามแนวทางใหม่เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (Frank & Fuentes, 1990)

สำหรับทฤษฎีขบวนการการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ (New social movement) เป็นกรอบแนวคิดที่ปฏิเสธการอธิบายขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในแนว Marxist ซึ่งให้ความสำคัญบทบาทของชนชั้นกรรมากรในการต่อสู้เพื่อเปลี่ยนแปลงสังคม (Stephen, 1998)

จากการทบทวนวรรณกรรมแนวคิดทฤษฎีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมทั้งแบบเก่าและแบบใหม่จะเห็นว่า บริบทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมมีการพัฒนามาจากหลากหลายเหตุการณ์หลากหลายปัจจัยในแต่ละบทของโลกการจะนำทฤษฎีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2563-2564 ผู้วิจัยเห็นว่า ควรที่จะต้องนำลักษณะของทฤษฎีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม มาอธิบายเรื่องและวิเคราะห์ตามลักษณะมูลเหตุปัจจัยภายนอกภายในของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาเหล่านี้ พร้อมกับจะต้องนำแนวคิดเรื่องการสร้างโอกาสทางการเมือง ซึ่งเป็นทฤษฎีต่อเนื่องของขบวนการเคลื่อนไหวทาง

สังคมมาอธิบายควบคู่กันไป เพราะบริบทขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา เป็นขบวนการที่ใช้บริบทการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่กลุ่มนิสิตนักศึกษาทำมาก่อนแล้วเมื่อขบวนการการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองของหลาย ๆ ฝ่ายมารวมกัน ทำให้บริบททางการเมืองการเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมืองในขณะนั้นเป็นการจุดทางการเมืองที่กระจายไปทั่วประเทศไทยหลาย ๆ มหาวิทยาลัยมีการชุมนุมทางการเมือง คือ ปรากฏการณ์แฟลชม็อบ ซึ่งขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนมัศึกษาก็แยกตัวมาจากกิจกรรมครั้งนั้น ซึ่งหากนำทฤษฎีขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองมาวิเคราะห์โอกาสทางการเมืองมาวิเคราะห์ปรากฏการณ์ดังกล่าว จะเห็นว่าขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2563-2564 ขบวนการนี้เป็นการใช้โอกาสทางการเมืองเพื่อสร้างโอกาสทางการเมืองให้กลุ่มนักเรียนให้มีบทบาทและแสดงพลังตามเจตนารมณ์และข้อเรียกร้องความต้องการทางการเมืองของกลุ่มตนเองเข้าตามหลักเกณฑ์ของทฤษฎีทั้งสี่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2563-2564 นี้ กำหนดให้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพราะผู้วิจัยสามารถที่จะได้พูดคุยสัมภาษณ์ สังเกตการณ์ด้วยตัวของผู้นักวิจัย สามารถที่จะติดตามเก็บข้อมูลเชิงลึกได้ด้วยตัวของผู้นักวิจัยเอง บวกกับการดำเนินกิจกรรมทางสังคมการเคลื่อนไหวทางการเมือง แนวคิดความรู้ความเข้าใจในการสังเกตแนวความคิดทางการเมืองของนักเรียนมัศึกษานั้น ถ้าใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (quality research) จะทำให้ได้ข้อสรุปทางการวิจัยที่แม่นยำ โดยกำหนดประเด็นการศึกษาตามวัตถุประสงค์ซึ่งด้วยการหาข้อมูลเชิงลึก

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ในการวิจัยเรื่องขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาผู้วิจัยได้ทำการแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มแกนนำ 6 ราย (2) กลุ่มนักวิชาการ 4 ราย และ (3) กลุ่มนักข่าว 5 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพที่ต้องการข้อมูลและรูปแบบ ผู้วิจัยจึงกำหนดเครื่องมือในการวิจัยเป็น 2 รูปแบบ คือ

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งมีการสร้างข้อคำถามกว้าง ๆ
2. การสังเกตการณ์เก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วมของตัวผู้วิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ แนววิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 วิธีการ คือ

1. การศึกษาเอกสาร เอกสารที่จะใช้ในการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) เอกสารขั้นต้น และ (2) การสำรวจเอกสาร
2. การเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัยเอง การเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวของนักเรียนมัธยมศึกษาในสถานที่ต่าง ๆ การพูดคุยกับ ผู้ชุมนุม สังเกตการณ์และบันทึกข้อมูล
3. การสัมภาษณ์ส่วนบุคคลแบบเจาะลึก จำนวน 15 ราย

การตรวจสอบข้อมูล

สำหรับการตรวจสอบข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้จะใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลตามหลักการของการวิจัยคุณภาพ คือ การใช้หลักการตรวจสอบแบบสามเส้า โดยมีวิธีการตรวจสอบดังต่อไปนี้

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ โดยวิธีการที่ผู้วิจัยจะนำมาใช้ในการตรวจสอบด้านข้อมูลนั้น

2. การตรวจสอบจากการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี คือ การใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น การใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่ต่างกันออกไป การใช้แหล่งข้อมูลที่ต่างกัน ซึ่งอาจจะทำได้โดยการเปลี่ยนแหล่งสถานที่ เป็นบุคคล ช่วงเวลา หรือสถานที่ที่ให้ข้อมูลหรือผู้เก็บข้อมูลที่แตกต่างหลากหลาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการนำเอาข้อมูลที่ได้อาจจากการค้นคว้าวิจัย มาจัดทำให้เป็นระบบและหาความหมาย แยกแยะองค์ประกอบ รวมทั้งการเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูลเพื่อที่จะนำไปสู่การตีความ โดยการนำเอาหลักการวิภาษวิธี นำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีพื้นฐานความเชื่อหรือวิถีกรรมของโลกและสังคมที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การมองว่าสรรพสิ่งและปรากฏการณ์การทั้งหลายเกี่ยวข้องกัน และต่างกำหนดซึ่งกันและกัน ดังนั้น จะเข้าใจปรากฏการณ์หนึ่งได้ต้องพิจารณาปรากฏการณ์ที่ห้อมล้อมด้วย ซึ่งจะเป็นการทำความเข้าใจเพื่อศึกษาเงื่อนไขและปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่ทำให้กลุ่มของนักเรียนมัธยมศึกษาออกมาเคลื่อนไหวทางสังคม การเมือง เช่น อุทกกรรมทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา ในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 เงื่อนไขที่ทำให้เกิดขบวนการต่อสู้เรียกร้องทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา ผ่านรูปแบบยุทธวิธีการเคลื่อนไหว และการส่งต่อส่งผ่านแนวคิดทางการเมืองสังคมนิยม เป็นต้น เพื่อศึกษารูปแบบการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ทางสังคมของขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา เช่น การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ การชุมนุม การเคลื่อนไหว การศึกษาปัญหาสังคมแนวคิดของขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา ในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2563-2564 มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาโครงสร้างและวิธีการจัดกิจกรรมรูปแบบ ยุทธวิธีของการดำเนินกิจกรรมการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา ในปี พ.ศ. 2563-2564 (2) เพื่อศึกษาเงื่อนไขของการเกิดขบวนการทางสังคมในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2563-2564 และ (3) เพื่อศึกษาวิธีการส่งต่อและการส่งผ่านแนวคิดในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา ในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 ผลการศึกษาพบว่า

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 รูปแบบยุทธวิธีการจัดกิจกรรมทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ใช้การสื่อสารผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย เป็นเครื่องมือในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ได้แก่ (1) โครงสร้างรูปแบบกิจกรรมทางการเมืองจะมีการวางแผนรูปแบบกิจกรรมจากคณะทำงาน เน้นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ไม่เน้นความรุนแรงแปลกใหม่ทันสมัย ทำให้เกิดพื้นที่สื่อให้ได้มากที่สุด (2) ยุทธวิธีใช้รูปแบบดาวกระจายทั่วประเทศกับกลุ่มภาคีเครือข่าย เน้นกิจกรรมที่ไม่ปักหลัก ไม่ยึดเยื้อ (3) ลักษณะการทำงานความคิดของแกนนำแต่ละคนมีความเป็นปัจเจกสูง (4) การระดมทรัพยากรจะใช้โซเชียลมีเดียทั้งหมด (5) การจุดใจของขบวนการต่อสู้ทางการเมืองนักเรียน

มัธยมศึกษาที่ผ่านมา อาศัยบริบทการเมืองในขณะนั้นช่วย และ (6) ในอนาคตยังมีกิจกรรมทางการเมืองอยู่ผ่านการส่งต่อแนวคิดและกลุ่มเครือข่าย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เงื่อนไขและบริบทที่ทำให้เกิดขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาพบว่า ประกอบไปด้วย (1) ปัจจัยการเมืองบริบทการเมืองในช่วงการรัฐประหารและหลังการรัฐประหาร เป็นต้นมา (2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจหลังการบริหารประเทศของรัฐบาล คสช. และการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ (3) ปัจจัยด้านปัญหาการศึกษาที่นักเรียนมัธยมศึกษาได้สะท้อนปัญหาของระบบการศึกษาและวัฒนธรรมอำนาจนิยมในโรงเรียนปัจจัยเหล่านี้ทำให้กลุ่มเยาวชนที่เป็นเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาออกมาชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองเป็นปรากฏการณ์เคลื่อนไหวทางการเมือง ในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การส่งผ่านแนวคิดอุดมการณ์การต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า (1) การเคลื่อนไหวทางการเมืองของขบวนการต่อสู้ทางการเมืองนักเรียนมัธยมศึกษา ใช้เครื่องมือสื่อโซเชียลมีเดียผ่าน Facebook Twitter Telegram Line เป็นเครื่องมือการเคลื่อนไหวและระดมทรัพยากร (2) การปฏิเสธองค์ความรู้ที่รัฐพยายามมอบให้ เช่น ค่านิยม 12 ประการ ประวัติศาสตร์ที่รัฐสร้างขึ้นมา (3) นักเรียนมีความสนใจประวัติศาสตร์การเมืองในอดีตมากขึ้น (4) ข้อเรียกร้องแรกที่ขบวนการต่อสู้ทางการเมืองเรียกร้อง และเป็นจุดเริ่มต้นคือเรื่องการปกป้องสิทธิเสรีภาพนักเรียน (5) การสร้างขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ และ (6) จุดเริ่มต้นของปัญหาในโรงเรียนมีมาก่อนเหตุการณ์รัฐประหาร เรื่องอำนาจนิยมที่ครูปฏิบัติกับเด็กการละเมิดสิทธิเด็กในโรงเรียน

อภิปรายผล

ผลของการศึกษาขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2563-2564 เป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องที่นำมาประกอบการพิจารณาอภิปรายผลจากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาเพื่อเอามาปรับใช้กับงานวิจัยเรื่องขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2563-2564 ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการค้นคว้าเอกสารหนังสือตำรางานวิจัยบทความวิชาการวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องข้อมูลจากเว็บไซต์แหล่งข้อมูล พบว่า

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 รูปแบบยุทธวิธีการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา การศึกษาเรื่องขบวนการการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2563-2564

ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการอธิบายการจัดกิจกรรมทางการเมืองรูปแบบยุทธวิธีของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาที่ผ่านมา เพื่อนำมาวิเคราะห์และปรับใช้ คือ ทฤษฎีกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ผลการศึกษากระบวนการการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักเรียนมัธยมว่าเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ โดย Charoensin-o-lam (2001) ได้สรุป “ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่” ไว้ว่า ขบวนการเคลื่อนไหวเหล่านี้ไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของชนชั้นเพียงอย่างเดียว ประเด็นการเรียกร้องไม่ใช่เรื่องเดิม ๆ ที่เป็นผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งแต่เป็นเรื่องของคนจำนวนมากจากหลายกลุ่มหลายชนชั้น ผู้เรียกร้องมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวด้วยตัวเอง ไม่ใช่การเรียกร้องผ่านกลไกของรัฐ หรือกลไกทางการเมือง เนื่องจากการไม่เชื่อมั่นไม่ศรัทธาความเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองและความจริงใจของรัฐ และเป้าหมายของการเรียกร้องต้องการสร้าง “กติกาสื่อหรือกฎเกณฑ์ชุดใหม่ในการดำรงชีวิต” ไม่ใช่การช่วงชิงอำนาจของรัฐ ดังเช่นขบวนการเคลื่อนไหวที่เป็นมาในอดีต จากการค้นพบข้อมูลวิจัยซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการอธิบายเรื่องขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ของ Pintobtang (2009) ที่อธิบายลักษณะของกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของตัวเอง ในเรื่องขบวนการเคลื่อนไหวทาง

การเมืองของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นนั้น เป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ ต่อยอดมาจากการศึกษา ทบทวนวรรณกรรมของทฤษฎีการสร้างโอกาสทางการเมือง ผลการวิจัยของเรื่องขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ลักษณะของขบวนการของกลุ่มนักเรียนมัธยมเหล่านี้ สามารถตอบโต้ภัยและสนับสนุนแนวคิดการสร้างโอกาสทางการเมืองในมิติปรากฏการณ์การเคลื่อนไหวทางการเมือง ของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นนั้นช่วงที่จะมีการแยกตัวของขบวนการกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา ได้รวมกิจกรรมการชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มนิสิตนักศึกษาประชาชน ในช่วง พ.ศ. 2562 เป็นต้นมา จนถึงเหตุการณ์ “แฟลชม็อบ” (Flash Mob) ในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 เมื่อมีการจัดของขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนิสิต นักศึกษา กลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา ได้แยกตัวออกมาดำเนินกิจกรรมภายใต้กลุ่มของตนเอง โดยอาศัยภาคีเครือข่ายของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ โดยมีศูนย์กลางของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนมัธยมชื่อว่ากลุ่ม “นักเรียนเลว” ที่เคลื่อนไหวทางการเมืองอยู่ที่กรุงเทพมหานคร และมีการดำเนินกิจกรรมของภาคีเครือข่ายทั่วประเทศ ในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา ดังที่ปรากฏเห็นในบริบทภาพข่าวการเมืองที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่ากลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาเหล่านี้อาศัยการระดมทรัพยากรในพื้นที่ Social Media ทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นการระดมทรัพยากรที่เป็นตัวบุคคลเป็นเงิน เป็นอุปกรณ์เป็นเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะใช้สื่อโซเชียลมีเดียในการดำเนินการทั้งสิ้น ซึ่งแนวคิดทฤษฎีของทฤษฎีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม และทฤษฎีการสร้างโอกาสทางการเมืองและการระดมทรัพยากร ของ Pintobtang (2009) ซึ่งมีความสอดคล้องและสามารถใช้อธิบายถึงปรากฏการณ์การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา ได้เป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นในมิติของการจัดกิจกรรมการรวมกลุ่มการดำเนินงานและการประสานงานต่าง ๆ รูปแบบยุทธวิธีของขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา ดังที่อธิบายในข้อค้นพบข้างต้น จะเห็นได้ว่าขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในช่วงเวลาปี พ.ศ. 2563-2564 เป็นมิติของการศึกษาปรากฏการณ์ของขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนมัธยม ซึ่งเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมอีกมิติหนึ่ง ซึ่งงานวิจัยนี้มีลักษณะเด่นโดยผู้วิจัยนำเสนอในมิติของปรากฏการณ์การชุมนุมต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาเท่านั้น โดยศึกษาจากกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา ผ่านแกนนำกลุ่มนักเรียนเลว และภาคีเครือข่าย และปรากฏการณ์การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา ที่ผู้วิจัยได้รวบรวมเก็บข้อมูลสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 ที่ผ่านมา และการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเรื่องขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในมิติต่าง ๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบนำเสนอในมิติมุมมอง ที่เหมือนและแตกต่างกัน ในมิติเรื่องจุดเด่นของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา ที่ผู้วิจัยศึกษานั้นเป็นลักษณะของการศึกษานักเรียนมัธยมเพียงอย่างเดียว ไม่อาศัยปรากฏการณ์ หรือบริบทของขบวนการของกลุ่มนักศึกษานิสิตต่าง ๆ ที่ดำเนินกิจกรรมภายใต้แฮชแท็ก หรือกิจกรรมของกลุ่มต่าง ๆ ที่ดำเนินการโดยนักศึกษา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 บริบทเงื่อนไขที่ทำให้เกิดขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2563-2564

เงื่อนไขและบริบทที่ทำให้เกิดกระบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา ในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 การศึกษาและผลของการวิจัย พบว่า สาเหตุและบริบทที่ทำให้เกิดกระบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัศึกษานั้นมีต้นเหตุมาจากการละเมิดสิทธิเด็กในโรงเรียน จากหลักการแนวคิดทฤษฎีที่ผู้วิจัยใช้ประกอบการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า หลักการของ Singkaneti (2012) ได้ให้ความหมายของสิทธิตามรัฐธรรมนูญ และสิทธิตามกฎหมายทั่วไป หมายถึง อำนาจที่กฎหมายรับรองคุ้มครองให้แก่บุคคลในอันที่จะเรียกร้องให้บุคคลอื่น

กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง สิทธิยึดจึงก่อให้เกิดแก่บุคคลอื่นด้วยจากคำกล่าวการให้ความหมายของนักวิชาการข้างต้นอาจจะสรุปได้ว่าเสรีภาพ คือ สิ่งที่บุคคลนั้นสามารถจะกระทำการใด ๆ ก็ได้ตราบดีที่ยังไม่ขัดต่อกฎหมาย และได้เสรีตามรัฐธรรมนูญความเป็นเสรีภาพต่อการกระทำการดำรงชีวิต เกี่ยวเนื่องกับการใช้ชีวิต เสรีต่อการเมือง การชุมนุมโดยมีเจ้าหน้าที่รักษาดูแล รวมถึงเมื่อมีการละเมิดกฎหมายให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและสามารถกระทำได้จากคำนิยามบริบทของการใช้สิทธิเสรีภาพการแสดงออกทางการเมืองของแนวคิดแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวผู้ใหญ่ว่ากระบวนการการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมและบริบทการชุมนุมทางการเมืองและการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่กลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาได้กระทำในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 เป็นการแสดงออกในด้านการใช้สิทธิเสรีภาพที่มีกฎหมายรัฐธรรมนูญบัญญัติและรับรองสถานะไว้ ฉะนั้นปรากฏการณ์กระบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนมัธยม จึงชอบด้วยรัฐธรรมนูญว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพ

การทบทวนวรรณกรรม และศึกษาแนวคิดทฤษฎีกระแสคลื่นประชาธิปไตย ของ Huntington โดย Wasinpiyamongkhon (2015) ได้สรุปแนวคิดกระแสคลื่นประชาธิปไตย ว่าแนวคิดกระแสคลื่นประชาธิปไตย จากคลื่นลูกที่ 1 ถึงลูกที่ 4 ในบริบทการเมืองไทยในปัจจุบันบวกกับบริบทการเมืองในโลก เป็นเรื่องของกรณีที่แนวคิดทางการเมืองและระบบทางการเมือง ระหว่างระบอบสังคมนิยมกับระบอบประชาธิปไตย กำลังแข่งขันกันในประเทศมหาอำนาจ ดังจะเห็นได้จากแนวคิดกระแสคลื่นประชาธิปไตย ที่ใช้กับปรากฏการณ์การเมืองไทยของกลุ่มนักเรียนและนักเรียนมัธยมศึกษา และเยาวชนนิสิตนักศึกษาไทย ในช่วงที่มีการรัฐประหารได้มาจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่ตระหนักรู้และมีความเข้าใจบริบทสังคมประชาธิปไตย และมีความนิยมในตัวของระบอบประชาธิปไตยที่เน้นการมีส่วนร่วม การนำเสนอแนวคิดการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลผู้นำประเทศได้ แต่กลับกันในเรื่องของระบอบการปกครองสังคมนิยมไม่สามารถที่จะวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของผู้นำ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้เลย เช่นนั้นคลื่นกระแสประชาธิปไตยที่ใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองของโลก มีความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันของคลื่นกระแสประชาธิปไตยของคนรุ่นใหม่ กลุ่มนักเรียนเยาวชนถือว่าเป็นบุคคลกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีกระแสคลื่นที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากขึ้นเช่นนั้น จากปรากฏการณ์การชุมนุมทางการเมืองและการต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา มีความคล้ายคลึงกับงานของ Wasinpiyamongkhon (2015) เป็นอย่างมาก ผู้วิจัยจึงขอสนับสนุนแนวคิดนี้ แนวคิดประชาธิปไตยของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา เป็นเหมือนคลื่นลูกใหม่ที่เกิดขึ้นในบริบททางการเมืองไทยในศตวรรษที่ 21 ภายหลังรัฐประหารปี พ.ศ. 2557 จึงเป็นเงื่อนไขและบริบทที่ทำให้เกิดขบวนการการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา ผลการศึกษากระบวนการการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา ปี พ.ศ. 2563-2564 มีความคล้ายคลึงในเรื่องของบริบทที่ทำให้เกิดกระบวนการการต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนมัธยม ของ Lertchoosakul (2021) ประเด็นเรื่องเงื่อนไขและบริบทที่ทำให้เกิดกระบวนการการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยม พ.ศ. 2563-2564 ในมิติการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เป็นสาเหตุที่ทำให้กลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาเหล่านี้ออกมาชุมนุมเคลื่อนไหว เรียกร้องป้องกันสิทธิเสรีภาพที่ตนเองได้ประสบมา และต่อต้านการรัฐประหารและการไม่เห็นด้วยในการยุบพรรคอนาคตใหม่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การส่งผ่านแนวคิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักเรียนมัธยมผ่านการหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2563-2564 พบว่ากลุ่มนักเรียนมัธยมเหล่านี้ใช้เครื่องมือสื่อสาร Online Social Media ในการขับเคลื่อนการเคลื่อนไหวทางการเมือง

ของกลุ่มนักเรียนมัธยมในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 ที่ผ่านมา จากการที่กลุ่มนักเรียนมัธยมเหล่านี้เข้าถึงแหล่งข้อมูลทุกคนมีเครื่องมือสำคัญนั่นคือสมาร์ทโฟนเป็นของตนเอง ทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งอินเทอร์เน็ตได้ ในการสืบค้นข้อมูลการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนมัธยมไทยในศตวรรษที่ 21 หลังการรัฐประหารเมื่อปี พ.ศ. 2557 ในช่วงเวลา พ.ศ. 2562-2564 เป็นต้นมา ได้เกิดปรากฏการณ์ทางการเมืองหลังการรัฐประหารของกองทัพคือ มีกลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา ประชาชนเข้ามาต่อต้านการทำการรัฐประหาร เรียกร้องให้กับคืนสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยเร็ว ทำให้หลายฝ่ายไม่พอใจกับการรัฐประหารเหตุการณ์รัฐประหารในครั้งนั้น จึงทำให้กลุ่มนิสิตนักเรียน นักศึกษาออกมาต่อต้าน เช่น กลุ่มกิจกรรมของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาออกมาต่อต้านกิจกรรมกองทัพในการต่อต้านการรัฐประหาร เพื่อดำเนินการขับเคลื่อน การต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจะใช้ช่องทางผ่านสื่อโซเชียลมีเดียเป็นส่วนใหญ่ เพื่อเป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนแนวคิด ความคิดเห็น ปัญหา และเป็นพื้นที่ในการแชร์ประสบการณ์หรือส่งต่อข่าวสาร ซึ่งกันและกันโดยใช้แพลตฟอร์มต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น Facebook Twitter LINE Telegram เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sukhothai Thammathirat Open University (2014) เรื่องกระบวนการการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาในประเด็นเรื่องการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย ในการส่งต่อแนวคิดของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาและการใช้สื่อโซเชียลมีเดียในการเป็นพื้นที่พูดคุยในการแลกเปลี่ยนความคิดในการส่งผ่านแนวคิดซึ่งกันและกัน เป็นการขับเคลื่อนกระบวนการต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาผ่านโซเชียลมีเดีย ก่อนที่จะเป็นปรากฏการณ์ที่กลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาและภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ลงถนนเข้ามาต่อสู้ทางการเมืองอย่างเต็มรูปแบบ

มิติการสร้างอัตลักษณ์และการริ่สร้างองค์ความรู้ใหม่ของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา ในช่วงที่มีการขับเคลื่อนกระบวนการการต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา ในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 ที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาเหล่านี้พยายามที่จะปฏิเสธองค์ความรู้ที่รัฐพยายามสร้างให้ ผ่านรูปแบบการศึกษาผ่านเนื้อหาองค์ความรู้ในตำราที่ใช้ในการเรียนการสอน ฉะนั้นการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ หรือสังคมศาสตร์ที่เป็นการเล่าเรื่องจากครูผู้สอนสู่ผู้เรียนจะไม่สามารถประสบความสำเร็จอีกต่อไป สืบเนื่องมาจากกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาเหล่านี้สามารถใช้สื่อโซเชียลมีเดียสืบค้นข้อมูลได้ทันที ฉะนั้นกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาเหล่านี้จะเชื่อถือในองค์ความรู้หรือข้อมูลที่มีการทบทวน มีการอ้างอิง และมีภารกิจจากเอกสารหลักฐานต่างๆ มาใช้ นั้นอาจจะกล่าวได้ว่ากลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาเหล่านี้ กำลังสร้างอัตลักษณ์ใหม่ในเรื่องของมุมมองของการเรียนการสอนหรือองค์ความรู้ หรือการใช้ชีวิต หรือการดำเนินชีวิตในโรงเรียน ซึ่งบริบททางการเมืองของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบันหากวิเคราะห์เปรียบเทียบกับแนวคิดทฤษฎี ของ Charoensin-o-larn (2011) ที่ให้คำนิยามของทฤษฎีหรือสร้างไว้จะตรงตามบริบทของกระบวนการการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมอย่างยิ่ง ในมิติของการปฏิเสธองค์ความรู้ที่รัฐพยายามมอบให้ หรือองค์ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนการสอนในระบบการศึกษาของหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ผ่านการสถาปนาสร้างองค์ความรู้ที่ตนเองสืบค้นข้อมูลผ่านการคิดวิเคราะห์มาแล้ว

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

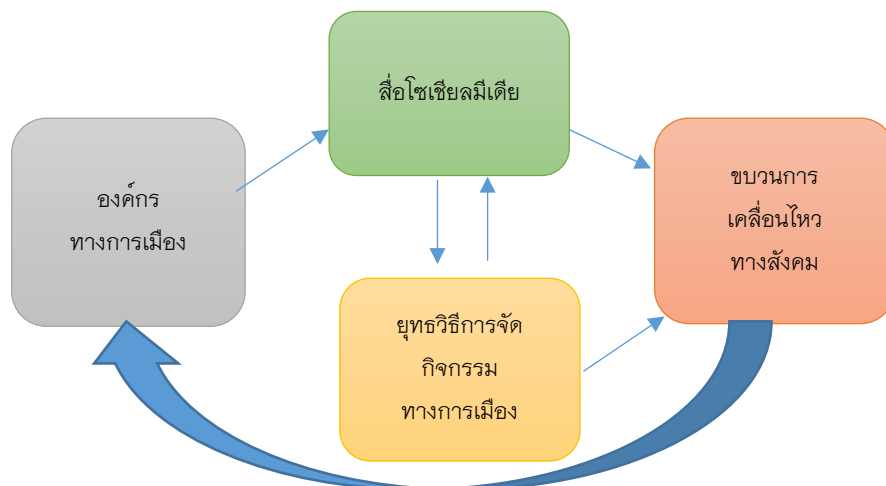
1. การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษาหรือขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนสิ่งสำคัญที่จะทำให้ได้ข้อมูลมาอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด คือ การสร้างความไว้วางใจระหว่างผู้วิจัยและแกนนำ เมื่อเกิดความไว้วางใจ

ระหว่างกันก็จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นความจริงจากแกนนำ และจะต้องรักษาความลับและข้อมูลที่ได้มา เพราะการศึกษาขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมการเมืองของแกนนำ จะมีความเป็นเรื่องที่เฉพาะคือเรื่องความปลอดภัยของแกนนำ และผู้ให้ข้อมูลตลอดจนคดีความและผลทางกฎหมายที่อาจจะมาเกี่ยวข้อง

2. การวิจัยเกี่ยวกับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมการเมือง ควรใช้วิธีการเข้าไปเก็บข้อมูลแบบสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ตามหลักมานุษยวิทยาและหลักสังคมวิทยาการเมือง คือการเข้าไปแฝงตัวเพื่อเก็บข้อมูลร่วมกับแกนนำ หรือผู้ร่วมขบวนการทำให้เกิดความสนิทสนม และทำให้ตัวผู้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและจะต้องไม่ปฏิบัติสิ่งใดที่ผู้วิจัยอาจเป็นปัญหาหรือนำข้อมูลความลับไปเปิดเผยโดยไม่ได้รับการอนุญาต การปฏิบัติตนให้เป็นกลางต่อการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่าวิธีการที่จะทำให้ได้ข้อมูลที่บริสุทธิ์และเป็นธรรมชาติมากที่สุด คือการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Observation)

องค์ความรู้ใหม่

ขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบันนั้น รูปแบบของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมการเมือง จะมีการเปลี่ยนแปลงไปจากขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองรูปแบบเดิม เป็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่มีการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนขบวนการทางสังคมการเมืองของประชาชนนักเรียน นิสิต นักศึกษา ที่มีความสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมาก ลดการใช้ทรัพยากรที่เป็นปัจจัยแตกต่างไปจากขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมการเมืองแบบเดิม เรื่องทรัพยากรบุคคล เวลา สถานที่ และการระดมเงินทุน ในการดำเนินกิจกรรมที่อาศัยสื่อโซเชียลมีเดียในการดำเนินงาน จากการศึกษาวิจัยเรื่องขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2563-2564 ข้อค้นพบสำคัญที่ผู้วิจัยค้นพบ และนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ในรูปแบบโมเดล คือเรื่องของการเกิดขบวนการต่อสู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา ที่ผ่านมามีรูปแบบการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มเยาวชน พบว่าการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 หลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ของประเทศไทย ยุทธศาสตร์การชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมือง การรวมกลุ่มจะใช้พื้นที่โซเชียลมีเดียเป็นพื้นที่ในการเคลื่อนไหว และการรวมกลุ่มทำให้เกิดเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 เป็นต้นมา จึงเห็นความสัมพันธ์ของโมเดลดังกล่าว

References

- Charoensin-o-larn, C. (2001). *New Social Movements*. Wipasa.
- Charoensin-o-larn, C. (2011). *Introduction to the Concept of Post-popular Structures*. Sommadhi.
- Cheypratap, S. (2008). *Communication, Politics and Democracy in a Developed Society*.
Chulalongkorn University Press.
- Constitution of The Kingdom of Thailand. (2017). *The Government Gazette*, 134(40a), pp. 1–90.
- Dhiravegin, L. (1973). *Political Attitudes of the Bureaucratic Elite and Modernization in Thailand*.
Thai Wattana Panich.
- Frank, A.G., & Fuentes, M. (1990). Social Movements. In *New Directions in the Study of Justice, Law, and Social Control. Critical Issues in Social Justice*. Springer.
- iLaw. (2021). *Open the Research on the Rally at Din Daeng Intersection Life has been Changed Because of the State's Failure. Confrontation is the Final Solution*. <https://ilaw.or.th/node/5997>
- Lertchoosakul, K. (2021). *The Cold War (in) Between the White Bow*. Matichonbook.
- MGR Online. (2014). “Ying O” Don’t Touch My Woman!!. <https://mgronline.com/specialcoop/detail/9570000025164>
- Office of the National Economic and Social Development Board, National Strategy Secretariat Office. (2018). *The National Strategy 2018–2037*. <http://nscr.nesdc.go.th/ns/>
- Pintobtang, P. (2009). *Political Framework Analysis of the Theory of Social Movement*. Heinrich Boll.
- Pothitae, W. (1991). *Concepts and Ideal Democratic Models*. Thammasat University.
- Singkaneti, B. (2012). *Fundamental Rights and Human Dignity under the Constitution*. Winyuchon.
- Stephen, P. (1998). Bridging the Gap between Class and New Social Movement Theory and Class. *Rethinking Marxism*, 10(4), 79–104.
- Sukhothai Thammathirat Open University. (2014). *Political Communication*. Sukhothai Thammathirat Open University.
- Wasinpiyamongkhon, N. (2015). Book Review: *Democracy in Retreat: The Revolt of the Middle Class and the Worldwide Decline of Representative Government* by Joshua Kurlantzick. *Local Administration Journal*, 9(1), 144–148.